

PRAKSISOVERSIGT · AFTALERET

Praksisoversigt over aftaler i strid med lov og ærbarhed (Danske Lov 5-1-2)

Pactum turpe – fra civilretlig ugyldighed til afvisning fra domstolene

Version 2 Opdateret 22. jul. 2026 31 afgørelser · 2002-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Danske Lov 5-1-2 fra 1683 hjemler den almindelige retsgrundsætning om, at aftaler med et ulovligt eller usædeligt formål ikke nyder retsbeskyttelse – pactum turpe. Bestemmelsen er aldrig ændret og har ingen moderne lovforarbejder, og dens indhold er derfor rent domstolsudviklet. Praksis viser to skarpt adskilte spor: dels et snævert hovedspor, hvor Højesteret fastslår, at overtrædelse af offentligretlige ordens- og autorisationskrav ikke i sig selv gør en aftale ugyldig, dels et strengere spor, hvor aftaler, der i deres væsen er rettet mod skatte- og momsunddragelse, kreditorunddragelse eller kriminalitet, ikke blot kendes ugyldige, men hvor sagen helt afvises fra domstolene uden realitetsbehandling.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Danske Lov 5-1-2 er en negativ afgrænsning af aftalefriheden: kun aftaler, der ikke er "imod Loven, eller Ærbarhed", skal holdes efter deres ord og punkter.
- 02** Overtrædelse af offentligretlige regler – herunder certificerings- og autorisationskrav – fører ikke i sig selv til, at en indgået aftale bliver ugyldig efter Danske Lov 5-1-2; der skal foretages en konkret vurdering af reglernes karakter og beskyttelseshensyn.
- 03** Afgørende er, om aftalen i sit væsen er rettet mod det ulovlige, eller om lovovertrædelsen blot er en ledsagende omstændighed ved en i øvrigt lovlig ydelsesudveksling.
- 04** Er aftalens formål bevidst momsunddragelse, kan hele aftalen kendes ugyldig efter Danske Lov 5-1-2 – også når arbejdet faktisk er udført.
- 05** En aftalekonstruktion, der alene har til formål at unddrage midler fra en bodeling med en tidligere ægtefælle, kan medføre, at tilbagebetalingssagen afvises fra domstolene, uden at retten tager stilling til, om der var tale om lån eller gave.
- 06** Afvisning er en skærpet retsvirkning i forhold til ugyldighed: retten nægter overhovedet at behandle kravet, og ingen af parterne kan påberåbe sig konstruktionen – hverken som grundlag for opfyldelse eller for tilbagesøgning.

- 07 Danske Lov 5-1-2 kan anvendes, uden at der foreligger et strafbart forhold; det er tilstrækkeligt, at adfærden samlet set er i klar strid med almindelige ærbarhedskrav.
- 08 En licensaftale indgået med henblik på at skjule aktiver for myndighederne er ugyldig efter Danske Lov 5-1-2, uanset at aftalen på overfladen fremstår som en almindelig erhvervsaftale.
- 09 Proformaoverdragelser, der skal skjule det reelle ejerforhold, underkendes – den formelle aftale tillægges ikke virkning mellem parterne.
- 10 Skatte- og afgiftsmyndighederne reagerer på sort arbejde og fiktive fakturaer ved omkvalifikation og hæftelse, ikke ved at anse den underliggende aftale for en nullitet; den civilretlige og den skatteretlige bedømmelse er selvstændige.
- 11 Kreditor- og bodelingsunddragelse angribes i praksis oftest med konkurslovens omstødelsesregler eller aftalelovens § 36 frem for med Danske Lov 5-1-2 – pactum turpe reserveres til de tilfælde, hvor selve formålet er illoyalt over for retsordenen.
- 12 Danske Lov 5-1-2 påberåbes rutinemæssigt side om side med aftalelovens §§ 30, 33 og 36, men de to grundlag har forskellig karakter: aftaleloven fører til tilsidesættelse eller ændring, Danske Lov 5-1-2 til bortfald af retsbeskyttelsen.
- 13 Ikke ethvert svigt i opfyldelsen af en offentligretlig pligt over for medkontrahenten kan føre til, at aftalen tilsidesættes som ugyldig – proportionalitet og grovhed er afgørende.

Retsgrundlaget: aftalefrihedens negative afgrænsning i Danske Lov 5-1-2

Grundsætningen om pactum turpe hviler på to sætninger i Christian V's Danske Lov af 1683, der står umiddelbart efter hinanden. [Danske Lov 5-1-1](#) udtrykker princippet pacta sunt servanda i sin korteste form:

Een hver er pligtig at efterkomme hvis hand med Mund, Haand og Segl, lovet og indgaaet haver.

Den efterfølgende bestemmelse i [Danske Lov 5-1-2](#) udbygger dette, men indeholder samtidig grundsætningens afgrænsning:

Alle Contracter, som frivilligen giøris af dennem, der ere Myndige, og komne til deris Lavalder, være sig Kiøb, Sal, Gave, Mageskifte, Pant, Laan, Leje, Forpligter, Forløfter og andet, ved hvad Navn det nævnis kand, som ikke er imod Loven, eller Ærbarhed, skulle holdis i alle deris Ord og Puncter, saa som de indgange ere.

Bestemmelsen forpligter altså kun til at holde de kontrakter, der **ikke** er imod loven eller ærbarheden. Det er denne indskudte betingelse – »som ikke er imod Loven, eller Ærbarhed« – der udgør hjemlen for, at aftaler med ulovligt eller usædeligt formål ikke nyder retsbeskyttelse.

Bestemmelsen har ingen moderne lovforarbejder. Et opslag i lovhistorikken for paragraffen giver ingen ændringslove og ingen paragrafspecifikke bemærkninger, og lovens seneste registrerede version er fra 1997 uden efterfølgende konsolidering. Der er heller ingen vedtagne, endnu ikke konsoliderede ændringer. Danske

Lov 5-1-2 er med andre ord en **uændret, domstolsudviklet retsstandard**, hvis indhold alene kan udledes af retspraksis. Det er baggrunden for, at dens rækkevidde i dag fastlægges gennem en konkret afvejning i den enkelte sag frem for gennem lovtekstens ordlyd.

To forhold gør bestemmelsen retligt særegen. For det første er retsvirkningen ikke fastlagt i loven: praksis spænder fra almindelig civilretlig ugyldighed over nægtelse af tilbagesøgning til fuldstændig afvisning af sagen fra domstolene. For det andet er ærbarhedskriteriet ikke betinget af, at der foreligger et strafbart forhold – det er tilstrækkeligt, at adfærden samlet set strider mod almindelige ærbarhedskrav.

LOV

Danske Lov § 5-1-1

Danske Lov § 5-1-2

§ 2 Hovedreglen: offentligretlig regelovertrædelse gør ikke i sig selv aftalen ugyldig

Det principielle udgangspunkt er fastslået af Højesteret i [Sag 150/2019](#) af 26. august 2020. Sagen angik en aftale om levering og installation af et køleanlæg, hvor leverandøren ikke havde de certificeringer, som kølebekendtgørelsen kræver. Spørgsmålet var, om den manglende certificering gjorde aftalen ugyldig efter [Danske Lov 5-1-2](#).

Højesteret afviste dette og fastslog som generelt princip, at »overtrædelse af offentligretlige regler ikke i sig selv fører til, at en indgået aftale bliver ugyldig efter Danske Lov 5-1-2«. Afgørelsen beror derimod på en **konkret vurdering** af

- reglernes karakter og formål,
- hvilke beskyttelseshensyn de varetager, og
- om aftalen i sit væsen er rettet mod kriminalitet eller blot er behæftet med en offentligretlig mangel.

Dommen trækker dermed en klar grænse: aftaler indgået af erhvervsdrivende, der mangler en tilladelse, autorisation eller certificering, er som udgangspunkt fuldt bindende. Den offentligretlige sanktion – typisk bøde eller påbud – udtømmer reaktionen, og medkontrahenten kan ikke bruge modpartens regelbrud som løftestang til at slippe ud af en ellers gyldig kontrakt.

Samme tilbageholdenhed ses, når en aftalepart har tilsidesat en offentligretlig pligt, der er sat til beskyttelse af netop medkontrahenten. I [BS-10730/2022-OLR](#) af 22. marts 2024 gjorde Forbrugerombudsmanden gældende, at en kreditaftale var ugyldig, fordi banken ikke havde foretaget en forsvarlig kreditværdighedsvurdering efter [kreditaftalelovens § 7 c, stk. 1](#). Østre Landsret frifandt banken og udtalte:

En kreditgivers vurdering af en forbrugers kreditevne beror på et skøn, og det er derfor ikke ethvert svigt i denne vurdering, der kan føre til en tilsidesættelse af kreditaftalen som ugyldig.

Tilsvarende afviste Østre Landsret i [BS-24164/2023-OLR](#) af 21. februar 2025 en påstand om, at leasinggiver havde tilsidesat god forretningsskik, og fastslog, at der ikke forelå »sådanne omstændigheder, at Grenkeleasing ApS ikke kan gøre leasingaftale nr. 2 gældende«. Aftalen kunne gøres gældende efter sit indhold.

Mønstret er entydigt: **regelbrud i tilknytning til aftalen er ikke nok**. Der kræves noget mere – at det ulovlige er aftalens genstand eller formål.

LOV	Aftaleloven § 36	Danske Lov § 5-1-2	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1
PRAKSIS	Højesteret · Aftale om køleanlæg ikke ugyldig trods manglende certificeringer efter Danske Lov 5-1-2 26.08.2020 Landsretten · Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven 21.02.2025 Landsretten · Gyldigheden af Finanstilsynets påbud om kreditværdighedsvurdering og gyldigheden af en kreditaftale 22.03.2024		

Når aftalens formål selv er ulovligt: ugyldighed efter Danske Lov § 3 5-1-2

Overskrides grænsen – så aftalen ikke blot er indgået i strid med en offentligretlig regel, men har det ulovlige som sit egentlige formål – slår Danske Lov 5-1-2 igennem med fuld styrke.

Bevidst momsunddragelse. Højesteret fastslog i [U.2014.398H](#) af 20. maj 2014, at en entrepriseaftale var ugyldig efter [Danske Lov 5-1-2](#), fordi den var indgået med henblik på bevidst momsunddragelse. Sagen blev ført med [aftalelovens § 33](#) og [§ 36](#) som sideordnede grundlag, men det var pactum turpe-betragtningen, der bar resultatet. Dommen er det centrale eksempel på, at et arbejde kan være faktisk udført og en ydelse faktisk leveret, uden at det redder aftalens retsbeskyttelse, når konstruktionen fra begyndelsen sigtede mod at unddrage det offentlige moms.

Skjulte aktiver. Østre Landsret fulgte samme linje i [BS-33816/2024-OLR](#) af 18. september 2025. En varemærkelicensaftale blev anset for ugyldig efter Danske Lov 5-1-2, fordi den var indgået med henblik på at skjule aktiver for myndighederne. Licensgiveren kunne derfor ikke støtte ret på aftalen i den efterfølgende varemærkesag, og modparten blev frifundet. Afgørelsen viser, at en aftale, der på overfladen fremstår som en helt sædvanlig erhvervsmæssig licenskonstruktion, mister sin retsbeskyttelse, når den reelle funktion er at unddrage aktiver fra myndighedernes rækkevidde.

Proforma. I [BS-39764/2019-OLR](#) af 27. oktober 2020 underkendte Østre Landsret en proformaoverdragelse af en andelsbolig under henvisning til Danske Lov 5-1-2. Den formelle overdragelse blev ikke tillagt virkning, og det reelle ejerforhold blev lagt til grund.

Aftaler knyttet til strafbart forhold. Endelig behandlede Retten i Lyngby i [BS-39888/2021-LYN](#) af 30. marts 2023 og efterfølgende Østre Landsret i [BS-18842/2023-OLR](#) af 9. februar 2024 en aftale om findeløn for at fremskaffe stjålne sølvgenstande. Sagen blev afgjort på grundlag af [aftalelovens § 30](#), [§ 33](#) og [§ 36](#) sammenholdt med Danske Lov 5-1-2, og byretten inddrog straffelovens hælerbestemmelser i vurderingen. Sagsgruppen illustrerer typetilfældet, hvor en betalingsaftale er knyttet til den bagvedliggende berigelseskriminalitet – en problemstilling der berører [hvidvask](#).

Fællesnævneren for de fire sagsgrupper er, at det ulovlige ikke er en bibeskæftigelse ved aftalen, men dens **eksistensberettigelse**.

LOV	Aftaleloven § 30	Aftaleloven § 33	Aftaleloven § 36	Danske Lov § 5-1-2
PRAKSIS	Højesteret · Ugyldighed af entrepriseaftale grundet bevidst momsunddragelse efter Danske Lov 5-1-2 20.05.2014 Landsretten · Østre Landsret frifinder Appellant ApS i varemærkesag – licensaftale ugyldig efter Danske Lov 5-1-2 da den var indgået med henblik på at skjule aktiver for myndigheder 18.09.2025 Landsretten · Sag om gyldighed af aftale om betaling for fremskaffelse af stjålet sølv 09.02.2024			

Landsretten · Dom om ejerskab af andelsbolig: Proformaoverdragelse underkendt

27.10.2020

Byretten · Afgørelse om gyldighed af aftale om findeløn for stjålne sølvgenstande

30.03.2023

§ 4 Den skærpede retsvirkning: sagen afvises helt fra domstolene

Danske Lov 5-1-2 rummer en retsvirkning, der går videre end almindelig ugyldighed. I de groveste tilfælde nægter domstolene overhovedet at behandle kravet – sagen afvises, uden at retten tager stilling til dens realitet.

Det centrale eksempel er Østre Landsrets dom i [BS-16374/2023-OLR](#) af 5. marts 2025. Sagen angik en konstruktion med huskøb kombineret med en ægtepagt, som alene havde til formål at unddrage midler fra en bodeling med en tidligere ægtefælle. Landsretten anså aftalen for stridende mod lov og ærbarhed efter [Danske Lov 5-1-2](#) og **afviste tilbagebetalingssagen fra domstolene** – uden at tage stilling til, om det overførte beløb var et lån eller en gave.

Det er en principielt vigtig sondring. Ved almindelig ugyldighed tager retten stilling til parternes mellemværende: aftalen tilsidesættes, og der tages efterfølgende stilling til tilbageførsel af ydelser. Ved afvisning gør retten det modsatte – den nægter at stille sin autoritet til rådighed overhovedet:

Retsvirkning	Rettens stillingtagen	Konsekvens for parterne
Ugyldighed efter Danske Lov 5-1-2	Aftalen prøves og kendes uvirksom	Ydelser kan efter omstændighederne kræves tilbage
Afvisning fra domstolene	Ingen realitetsbehandling	Ingen af parterne kan gennemtvinge noget; risikoen ligger, hvor den er faldet

Afvisningen indebærer i praksis, at retsstillingen fastfryses i den tilstand, parterne selv har bragt sig i. Det er en anvendelse af den klassiske betragtning om, at ingen af to lige skyldige parter kan påberåbe sig deres egen ulovlige aftale – hverken som grundlag for opfyldelse eller for tilbagesøgning. Afgrænsningen mod den almindelige adgang til at kræve erlagte ydelser tilbage er behandlet under [tilbagesøgning-condictio-indebiti](#) og [condictio-indebiti-tilbagesøgning-fejlbetaling](#).

At afvisning er forbeholdt de kvalificerede tilfælde ses ved sammenligning med [BS-49673/2023-VLR](#) af 11. marts 2025, hvor et betalingskrav mellem tidligere samlevende blev afvist på helt sædvanligt grundlag – forældelse og manglende aftale – uden at pactum turpe kom i spil.

LOV

[Danske Lov § 5-1-2](#)

PRAKSIS

Landsretten · Landsretten afviser sag om tilbagebetaling: Aftale om huskøb var i strid med lov og ærbarhed

05.03.2025

§ 5 Ærbarhedskriteriet uden strafbart forhold – Options Invest-sagerne

Ærbarhedsleddet i [Danske Lov 5-1-2](#) har selvstændig betydning ved siden af lovlighedsleddet. Det klareste eksempel er Sø- og Handelsrettens skifteretsafgørelser af 19. november 2002 i konkursboerne efter Options Invest Danmark A/S og Stock Options A/S – [P-0062-99](#), [P-0063-99](#), [P-0005-00](#), [P-0006-00](#).

Fem investeringsrådgivere anmeldte lønkrav som privilegerede krav efter [konkurslovens § 95](#). Skifteretten fastslog først, at de reelt var ansatte og dermed omfattet af bestemmelsen. Dernæst vurderede retten, om kravene

kunne anerkendes i lyset af Danske Lov 5-1-2. Selskaberne havde fået afslag på fondsmæglertilladelse, og Finanstilsynet havde konstateret, at driften ikke var i overensstemmelse med [lov om værdipapirhandel § 3, stk. 1](#). Om selve salgsadfærden udtalte skifteretten:

Sammenfattende er det skifterettens opfattelse, at anmelderne på en aggressiv måde solgte et produkt til virksomheder og personer, som manifest ikke havde relevant behov for dette produkt, og at de gennem deres aktiviteter medvirkede til, at de indbetalte midler målrettet blev konsumeret af de konkursramte virksomheder i forbindelse med de gennemførte transaktioner.

Om interessekonflikten i provisionsaflønnningen hedder det:

... anmeldernes indtægtsmuligheder i en grad, der overskrider det tilladelige, jævnligt hvis ikke ofte, har været bestemmende for den adfærd, de udviste over for kunderne.

Konklusionen om Danske Lov 5-1-2 blev formuleret således:

Efter Danske Lovs 5-1-2 er aftaler ikke bindende, når de strider mod loven eller ærbarhed. ... Af de grunde, der er anført ovenfor, anser skifteretten anmeldernes virksomhed i de konkursramte selskaber for at have været af en sådan karakter, at betingelserne for at nægte deres lønkrav anerkendelse i medfør af reglen i Danske Lovs 5-1-2 er til stede.

Afgørende er skifterettens udtrykkelige præcisering af, at **det ikke var en betingelse, at der forelå strafbare forhold**. Det var tilstrækkeligt, at adfærden samlet set var i klar strid med almindelige ærbarhedskrav. Alle krav bortset fra et beskeden krav efter [konkurslovens § 97](#) blev afvist.

Sagskomplekset er registreret i flere parallelle afgørelser – [P-0062-99](#), [P-0062-99](#), [P-0005-00](#) og [P-0062-99](#).

Sagerne er samtidig et vigtigt korrektiv til hovedreglen fra [Sag 150/2019](#): manglende tilladelse er ikke i sig selv nok, men når den manglende tilladelse er symptom på en forretningsmodel, der systematisk skader kunderne, kan resultatet blive, at selv de ansattes lønkrav mister retsbeskyttelse.

LOV	Danske Lov § 5-1-2	Konkursloven § 95	Konkursloven § 97
PRAKSIS	Højesteret · Aftale om køleanlæg ikke ugyldig trods manglende certificeringer efter Danske Lov 5-1-2		
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Afvisning af lønkrav grundet strid med lov og ærbarhed (Danske Lov 5-1-2) i Options Invest Danmark A/S og Stock Options A/S konkurssager.		
	Sø- og Handelsretten · Lønkrav af investeringsrådgivere i konkursboer – Værdipapirhandelsskik – Danske Lov 5-1-2		
	Sø- og Handelsretten · Sag om lønkrav i konkursboer efter afslag på fondsmæglertilladelse		

§ 6 Sort arbejde og fiktive fakturaer – den civilretlige og den skatteretlige bedømmelse er selvstændige

Aftaler om sort arbejde og fiktive fakturaer er det praktisk vigtigste typetilfælde. Her viser praksis en markant forskel mellem den civilretlige bedømmelse efter [Danske Lov 5-1-2](#) og den skatteretlige behandling.

Civilretligt kan aftalen bortfalde helt, jf. [U.2014.398H](#). Danske Lov 5-1-2 anvendes også i tilstødende sammenhænge: i [BS-52/2009-OLR](#) af 11. februar 2009 ophævede Østre Landsret en kendelse om gældssanering, fordi skyldneren havde undladt momsafregning og anvendt sort arbejdskraft, og i

[BS-54760/2024-VLR](#) af 3. oktober 2025 lagde Vestre Landsret netop en **civilretlig ugyldighed** til grund ved nedsættelsen af en skatteforhøjelse vedrørende maskeret løn fra et stråmandsselskab.

Skatteretligt går myndighederne derimod ikke ad ugyldighedsvejen. De omkvalificerer. Landsskatteretten nægter fradrag for de fiktive fakturaer, men anerkender i stedet et fradrag for den underliggende sorte løn og pålægger samtidig hæftelse for A-skat og AM-bidrag efter [kildeskattelovens § 69, stk. 1](#). I [23-0096510](#) af 9. oktober 2024 hedder det:

Udgiften til løn, for hvilken der er indeholdt A-skat og AM-bidrag, er en fradragsberettiget udgift efter statsskatteloven § 6, stk. 1, litra a.

Samme fremgangsmåde ses i [25-0009875](#) af 13. november 2025, hvor retten fandt fakturaerne fra seks underleverandører uden reelt indhold:

Under disse omstændigheder finder Landsskatteretten, at den fremlagte dokumentation i form af de udstedte fakturaer ikke er tilstrækkelig dokumentation for, at der er tale om fradragsberettigede udgifter efter statsskattelovens § 6, stk. 1, litra a.

Hæftelsessporet er fast: se [18-0028559](#) og [18-0028564](#) af 17. juni 2025, [21-0017361](#) af 14. november 2022, [22-0047806](#) af 9. april 2024 og [25-0058867](#) af 12. maj 2026. Allerede i [06-04141](#) af 15. juni 2011 anerkendte Landsskatteretten fradrag for sort løn i det omfang, udgiften kunne anses for konstateret udbetalt, jf. [statsskattelovens § 6, stk. 1](#).

Denne dobbeltheden er central: **skattemyndighederne behandler den sorte aftale som en faktisk realitet med skattemæssige konsekvenser, mens civildomstolene kan nægte den enhver retsvirkning**. Danske Lov 5-1-2 er derfor ikke et skatteretligt argument – den skatteretlige realitetsgrundsætning og den civilretlige ugyldighedsgrundsætning løber ad hver sin bane.

At Danske Lov 5-1-2 rutinemæssigt påberåbes i skattesager, men sjældent bærer resultatet, fremgår også af Skattestyrelsens offentliggjorte praksis. I [SKM2013.652.BR](#) om falske og fiktive fakturaer noteres udtrykkeligt, at hverken Højesteret eller byretten inddrog Danske Lov 5-1-2, og i [SKM2019.250.ØLR](#) blev bestemmelsen påberåbt om »aftaler i strid med lov og ærbarhed«, uden at den blev afgørende. Samme mønster ses i selskabstømmersagen [SKM2008.838.HR](#). Den bagvedliggende kriminalitet er behandlet under [skattesvig](#) og [momssvig](#).

LOV	Danske Lov § 5-1-2	Kildeskatteloven § 69, stk. 1	Statsskatteloven § 6, stk. 1
PRAKSIS			
	Højesteret · Ugyldighed af entreprisaftale grundet bevidst momsunddragelse efter Danske Lov 5-1-2		20.05.2014
	Landsretten · Vestre Landsret: Skatteforhøjelse nedsættes delvist efter civilretlig ugyldighed og tilbagebetaling af maskeret løn fra stråmandsselskab		03.10.2025
	Landsretten · Kendelse om gældssanering ophævet grundet manglende momsafregning og brug af sort arbejdskraft		11.02.2009
	Landsskatteretten · Nægtet fradrag for fiktive fakturaer fra underleverandører – fradrag godkendt i stedet for sort løn til uregistreret arbejdskraft		12.05.2026
	Landsskatteretten · Nægtet fradrag for fiktive underleverandørfakturaer og omkvalificering til lønudgifter for tømrervirksomhed		13.11.2025
	Landsskatteretten · Virksomheds hæftelse for manglende indeholdelse af A-skat og AM-bidrag ved sort løn		17.06.2025
	Landsskatteretten · Skønsmæssig ansættelse af overskud i tømrervirksomhed med sort arbejde		17.06.2025

Landsskatteretten · Nægtelse af fradrag for fiktive fakturaer fra underleverandør og omkvalificering til fradragsberettigede lønudgifter	09.10.2024
Landsskatteretten · Selskab hæfter for A-skat og AM-bidrag ved brug af sort arbejde via fiktive fakturaer	09.04.2024
Landsskatteretten · Selskab hæfter for A-skat og AM-bidrag af sort løn udbetalt via fiktive underleverandørfakturaer	14.11.2022
Landsskatteretten · Landsskatterettens afgørelse om fradrag for fremmed arbejde og sort løn (2002-2005)	15.06.2011

Kreditor- og bodelingsunddragelse: pactum turpe over for omstødelse

Unddragelse af aktiver fra kreditorer eller fra en bodeling er det andet store typetilfælde. Her er det bemærkelsesværdigt, at domstolene ofte **ikke** griber til [Danske Lov 5-1-2](#), men i stedet anvender de specialregler, der findes.

Det klareste eksempel er [BS-1180/2009-VLR](#) af 25. maj 2010. Et ægtepar oprettede en ægtepagt og lod sig skille kort efter, at manden havde modtaget varsel om en skatteforhøjelse på ca. 8 mio. kr. Vestre Landsret lagde til grund:

På denne baggrund lægger landsretten til grund, at Part A og Part 1 lod sig skille for derved at undgå, at skattevæsenet foretog udlæg i Part A's aktiver for Part 1's skattegæld i medfør af kildeskattelovens § 72, stk. 2. Det lægges endvidere til grund, at ægtepagten blev oprettet for at undgå, at halvdelen af værdien af Part A's aktiver ved bodelingen i forbindelse med den nært forestående skilsmisse tilfaldt Part 1, således at samtlige hans kreditorer herefter ville kunne søge sig fyldestgjort heri.

Retten omstødte ægtepagten som en gave efter [konkurslovens § 64, stk. 2](#) frem for at kende den ugyldig efter Danske Lov 5-1-2. Tilsvarende blev en mistænkelig ejendomsoverdragelse i [BS-41/2018-VLR](#) af 21. februar 2018 håndteret via [konkurslovens § 64](#), idet muligheden for omstødelse begrundede kreditors retlige interesse i konkursbehandling.

Omvendt viser [BS-16374/2023-OLR](#), at Danske Lov 5-1-2 træder i funktion, når der ikke er nogen omstødsesadgang – fordi tvisten står **mellem konstruktionens egne deltagere**. Her er der ingen kreditor eller ægtefælle, der kan omstøde; spørgsmålet er alene, om den ene deltager kan kræve sit indskud tilbage af den anden. Svaret er nej; retten afviser sagen. Og i [BS-39764/2019-OLR](#) blev proformaoverdragelsen tilsvarende underkendt i forholdet mellem parterne.

Et beslægtet spor er de sager, hvor ægtepagter og bodelingsaftaler angribes med [aftalelovens § 36](#) – se [BS-2403/2008-VLR](#) af 19. maj 2009, [BS-1309/2012-VLR](#) af 6. november 2012 og [BS-5847/2022-ROS](#) af 9. maj 2023. Her er begrundelsen urimelighed over for den svagere part – ikke illoyalitet over for retsordenen. Området er behandlet nærmere under [bodeling-skilsmisse](#) og [ægtepagter](#).

Endelig viser [BS-52483/2019-SHR](#) af 3. december 2020, at når en aftalekonstruktion (her leasingaftaler med systematisk unddragelse af registreringsafgift) rammes af strafferetlig beslaglæggelse, afgøres opgøret efter beslaglæggelses- og konkursreglerne – ikke efter Danske Lov 5-1-2.

Valget af hjemmel følger altså tvistens parter: over for tredjemand bruges omstødelse og beslaglæggelse; mellem de skyldige selv bruges Danske Lov 5-1-2.

LOV

Aftaleloven § 36

Danske Lov § 5-1-2

Kildeskatteloven § 72, stk. 2

Konkursloven § 64, stk. 2

PRAKSIS	Landsretten · Landsretten afviser sag om tilbagebetaling: Aftale om huskøb var i strid med lov og ærbarhed	05.03.2025
	Landsretten · Dom om ejerskab af andelsbolig: Proformaoverdragelse underkendt	27.10.2020
	Landsretten · Landsretten hjemviser konkursbegæring: Mulighed for omstødelse af ejendomsoverdragelse begrundet kreditors retlige interesse	21.02.2018
	Landsretten · Landsrettens dom om tilsidesættelse af aftale om skævdeling af provenu efter skilsmisse	06.11.2012
	Landsretten · Dom om omstødelse af ægtepagt og gyldigheden af låneaftaler	25.05.2010
	Landsretten · Landsretten stadfæster byrettens dom om tilsidesættelse af ægtepagt	19.05.2009
	Sø- og Handelsretten · Konkursbo tilpligtet at aflyse konkursdekreter på biler beslaglagt efter toldloven	03.12.2020
	Byretten · Gyldighed af Ægtepagt og Begunstigelseserklæring ved Bodeling	09.05.2023

§ 8 Samspillet med aftalelovens ugyldighedsregler

Danske Lov 5-1-2 påberåbes næsten altid sammen med aftalelovens ugyldighedsregler. Det ses systematisk i praksis:

Sag	Påberåbte grundlag	Bærende grundlag
U.2014.398H	Danske Lov 5-1-2 + afl. §§ 33 og 36	Danske Lov 5-1-2
BS-18842/2023-OLR	Danske Lov 5-1-2 + afl. §§ 30, 33 og 36	Samlet vurdering
P-0062-99	Danske Lov 5-1-2 + afl. §§ 33 og 36	Danske Lov 5-1-2
BS-33816/2024-OLR	Danske Lov 5-1-2 + markedsføringsretlige regler	Danske Lov 5-1-2

De to regelsæt er dog ikke funktionelt ens:

- **Aftalelovens § 36** er en rimelighedsstandard, der beskytter den **svagere part** i aftaleforholdet. Den kan føre til, at aftalen ændres eller tilsidesættes helt eller delvis – og den kan påberåbes af den, der er blevet urimeligt behandlet. Se [BS-1309/2012-VLR](#), hvor en aftale om skævdeling af salgsprovenu blev tilsidesat i sin helhed, og [BS-2403/2008-VLR](#), hvor en ægtepagt blev tilsidesat.
- **Danske Lov 5-1-2** beskytter derimod **retsordenen** – ikke en part. Den kan derfor påberåbes af begge parter og skal efter omstændighederne påses af retten uafhængigt af parternes anbringender. Retsvirkningen er ikke en tilpasning af aftalen, men bortfald af dens retsbeskyttelse.

Forskellen har praktisk betydning for, hvem der kan få noget ud af at påberåbe sig reglen. Under [aftalelovens § 36](#) er det den urimeligt stillede, der vinder; under Danske Lov 5-1-2 er det som udgangspunkt **den sagsøgte**, fordi kravet ikke kan gennemtvinges – uanset hvem af parterne der havde det mest illoyale motiv.

At § 36 langt fra altid fører til tilsidesættelse fremgår af [BS-24164/2023-OLR](#), hvor Østre Landsret fastslog, at misligholdelsesvilkåret var »aftaleretligt forpligtende«, og at der ikke var grundlag for tilsidesættelse efter § 36. Aftalelovens egentlige ugyldighedsregler er behandlet under [aftalelov-31-38](#); forbrugerrettet vilkårskontrol under [forbrugerbeskyttelse](#).

LOV	Aftaleloven § 30	Aftaleloven § 33	Aftaleloven § 36	Danske Lov § 5-1-2	
PRAKSIS	Højesteret · Ugyldighed af entrepriseaftale grundet bevidst momsunddragelse efter Danske Lov 5-1-2 Landsretten · Østre Landsret frifinder Appellant ApS i varemærkesag – licensaftale ugyldig efter Danske Lov 5-1-2 da den var indgået med henblik på at skjule aktiver for myndigheder Landsretten · Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven Landsretten · Sag om gyldighed af aftale om betaling for fremskaffelse af stjålet sølv Landsretten · Landsrettens dom om tilsidesættelse af aftale om skævdeling af provenu efter skilsmisse Landsretten · Landsretten stadfæster byrettens dom om tilsidesættelse af ægtepagt Sø- og Handelsretten · Lønkrav af investeringsrådgivere i konkursboer – Værdipapirhandelsskik – Danske Lov 5-1-2				20.05.2014 18.09.2025 21.02.2025 09.02.2024 06.11.2012 19.05.2009 19.11.2002

§ 9 Sammenfatning: den todelte prøvelse og retsvirkningernes trappe

Praksis efter [Danske Lov 5-1-2](#) lader sig sammenfatte i en **todelt prøvelse**.

Første trin – er der overhovedet grundlag for at fravige aftalefriheden? Her er udgangspunktet restriktivt. Efter [Sag 150/2019](#) fører overtrædelse af offentligretlige regler ikke i sig selv til ugyldighed. Der skal foretages en konkret vurdering af reglernes karakter, deres beskyttelseshensyn og af, om aftalen i sit væsen er rettet mod kriminalitet. Manglende autorisation, certificering eller tilladelse er ikke nok, jf. tillige [BS-10730/2022-OLR](#) og [BS-24164/2023-OLR](#).

Andet trin – hvilken retsvirkning? Er tærsklen først passeret, viser praksis en trappe af stadig skarpere reaktioner:

1. **Aftalen kan ikke gøres gældende efter sit indhold** – den part, der støtter ret på konstruktionen, taber, jf. [BS-33816/2024-OLR](#) og [BS-39764/2019-OLR](#).
2. **Aftalen kendes ugyldig i sin helhed** – også når ydelsen faktisk er leveret, jf. [U.2014.398H](#).
3. **Krav afvises fra anerkendelse** i et konkursbo, selv hvor kravet formelt er privilegeret, jf. [P-0062-99](#).
4. **Sagen afvises helt fra domstolene** uden realitetsbehandling, jf. [BS-16374/2023-OLR](#).

Tre praktiske ledetråde kan udledes:

- **Formålspøven er afgørende.** Spørgsmålet er ikke, om der er sket noget ulovligt i forbindelse med aftalen, men om det ulovlige er aftalens formål og eksistensberettigelse.
- **Ærbarhed er selvstændigt.** Der kræves ikke et strafbart forhold. Systematisk illoyal adfærd over for en kundekreds kan i sig selv bringe Danske Lov 5-1-2 i anvendelse, jf. Options Invest-sagerne.
- **Hjemlen følger tvistens parter.** Over for tredjemand – kreditorer, ægtefælle, staten – bruges omstødelse efter [konkurslovens § 64](#), beslaglæggelse eller skatteretlig omkvalifikation. Mellem konstruktionens egne deltagere er Danske Lov 5-1-2 det bærende og ofte eneste grundlag.

Retsstillingen er stabil og har ikke ændret sig lovgivningsmæssigt. Bestemmelsen har ingen ændringslove, ingen forarbejder og ingen vedtagne, endnu ikke konsoliderede ændringer. Retsudviklingen sker derfor udelukkende gennem domspraksis – og den nyere praksis fra 2024-2025 peger i retning af en **skærpelse af retsvirkningen** i de kvalificerede tilfælde, hvor afvisning fra domstolene erstatter almindelig ugyldighedsbedømmelse.

LOV	Danske Lov § 5-1-2	Konkursloven § 64
-----	------------------------------------	-----------------------------------

PRAKSIS	Højesteret · Aftale om køleanlæg ikke ugyldig trods manglende certificeringer efter Danske Lov 5-1-2	26.08.2020
	Højesteret · Ugyldighed af entrepriseaftale grundet bevidst momsunddragelse efter Danske Lov 5-1-2	20.05.2014
	Landsretten · Østre Landsret frifinder Appellant ApS i varemærkesag – licensaftale ugyldig efter Danske Lov 5-1-2 da den var indgået med henblik på at skjule aktiver for myndigheder	18.09.2025
	Landsretten · Landsretten afviser sag om tilbagebetaling: Aftale om huskøb var i strid med lov og ærbarhed	05.03.2025
	Landsretten · Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven	21.02.2025
	Landsretten · Gyldigheden af Finanstilsynets påbud om kreditværdighedsvurdering og gyldigheden af en kreditaftale	22.03.2024
	Landsretten · Dom om ejerskab af andelsbolig: Proformaoverdragelse underkendt	27.10.2020
	Sø- og Handelsretten · Lønkrav af investeringsrådgivere i konkursboer – Værdipapirhandelsskik – Danske Lov 5-1-2	19.11.2002

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Aftaleloven § 30	Aftaleloven § 33
Aftaleloven § 36	Danske Lov § 5-1-1
Danske Lov § 5-1-2	Konkursloven § 64 stk. 2

MATERIALE Citerede afgørelser

29 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

26.08.2020	Aftale om køleanlæg ikke ugyldig trods manglende certificeringer efter Danske Lov 5-1-2	150-2019
20.05.2014	Ugyldighed af entrepriseaftale grundet bevidst momsunddragelse efter Danske Lov 5-1-2	249-2012

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS

12

03.10.2025	Vestre Landsret: Skatteforhøjelse nedsættes delvist efter civilretlig ugyldighed og tilbagebetaling af maskeret løn fra stråmandsselskab	10815-13883
18.09.2025	Østre Landsret frifinder Appellant ApS i varemærkesag – licensaftale ugyldig efter Danske Lov 5-1-2 da den var indgået med henblik på at skjule aktiver for myndigheder	10692-12695
05.03.2025	Landsretten afviser sag om tilbagebetaling: Aftale om huskøb var i strid med lov og ærbarhed	9891-11573
21.02.2025	Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven	10244-12026
22.03.2024	Gyldigheden af Finanstilsynets påbud om kreditværdighedsvurdering og gyldigheden af en kreditaftale	2932-7344
09.02.2024	Sag om gyldighed af aftale om betaling for fremskaffelse af stjålet sølv	4678-5619

27.10.2020	Dom om ejerskab af andelsbolig: Proformaoverdragelse underkendt	2297-2735
21.02.2018	Landsretten hjemviser konkursbegæring: Mulighed for omstødelse af ejendomsoverdragelse begrundet kreditors retlige interesse	742-839
06.11.2012	Landsrettens dom om tilsidesættelse af aftale om skævdeling af provenu efter skilsmisse	4433-5316
25.05.2010	Dom om omstødelse af ægtepagt og gyldigheden af låneaftaler	6546-7858
19.05.2009	Landsretten stadfæster byrettens dom om tilsidesættelse af ægtepagt	7143-8584
11.02.2009	Kendelse om gældssanering ophævet grundet manglende momsafregning og brug af sort arbejdskraft	1677-2018

SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET

4

03.12.2020	Konkursbo tilpligtet at aflyse konkursdekreter på biler beslaglagt efter toldloven	BS-52483/2019-SHR
19.11.2002	Sag om lønkrav i konkursboer efter afslag på fondsmæglertilladelse	P-0005-00
19.11.2002	Lønkrav af investeringsrådgivere i konkursboer – Værdipapirhandelsskik – Danske Lov 5-1-2	P-0062-99
19.11.2002	Sø- og Handelsretten: Afvisning af lønkrav grundet strid med lov og ærbarhed (Danske Lov 5-1-2) i Options Invest Danmark A/S og Stock Options A/S konkurssager.	P-0062-99, P-0063-99, P-0005-00, P-0006-00

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

2

09.05.2023	Gyldighed af Ægtepagt og Begunstigelseserklæring ved Bodeling	9696-11320
30.03.2023	Afgørelse om gyldighed af aftale om findeløn for stjalne sølvgenstande	3785-4554

LANDSSKATTERET TEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS

8

12.05.2026	Nægtet fradrag for fiktive fakturaer fra underleverandører – fradrag godkendt i stedet for sort løn til uregistreret arbejdskraft	25-0058867
13.11.2025	Nægtet fradrag for fiktive underleverandørfakturaer og omkvalificering til lønudgifter for tømrervirksomhed	25-0009875
17.06.2025	Virksomheds hæftelse for manglende indeholdelse af A-skat og AM-bidrag ved sort løn	18-0028559
17.06.2025	Skønsmæssig ansættelse af overskud i tømrervirksomhed med sort arbejde	18-0028564
09.10.2024	Nægtelse af fradrag for fiktive fakturaer fra underleverandør og omkvalificering til fradragsberettigede lønudgifter	23-0096510
09.04.2024	Selskab hæfter for A-skat og AM-bidrag ved brug af sort arbejde via fiktive fakturaer	22-0047806
14.11.2022	Selskab hæfter for A-skat og AM-bidrag af sort løn udbetalt via fiktive underleverandørfakturaer	21-0017361
15.06.2011	Landsskatterettens afgørelse om fradrag for fremmed arbejde og sort løn (2002-2005)	06-04141

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

03.12.2024	Tvist om observationstid og fejlagtig områdekode ved DSB Banegården i Aarhus	park-4554
------------	---	------------------------------------